

Βρυξέλλες, 18 Ιουνίου 2024
(OR. en)

11333/24

COPEN 326
JAI 1067

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 10254/24

Θέμα: Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας με τρίτες χώρες στο πλαίσιο της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας με τρίτες χώρες για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, τα οποία ενέκρινε το Συμβούλιο κατά την 4031^η σύνοδό του στις 13-14 Ιουνίου 2024.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου

«Καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος:

Ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας με τρίτες χώρες»

Εισαγωγή

Το γενικό ζήτημα

- α) Το οργανωμένο έγκλημα και η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών αποτελούν μείζονα απειλή για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τα θεσμικά όργανα της Ευρώπης, καθώς και για την ευρωπαϊκή οικονομία και την ασφάλεια των κρατών μελών. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο ακραία βία, διείσδυση στη νόμιμη οικονομία και διαφθορά, διαβρώνοντας έτσι το κράτος δικαίου και θέτοντας σε κίνδυνο τις θεμελιώδεις αρχές των δημοκρατιών μας.
- β) Η στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος 2021-2025¹ αποσκοπεί στην ενίσχυση της επιβολής του νόμου και της δικαστικής συνεργασίας, στην αντιμετώπιση των δομών του οργανωμένου εγκλήματος και των εγκλημάτων υψηλής προτεραιότητας, στην εξάλειψη των κερδών του εγκλήματος και στη διασφάλιση σύγχρονης αντίδρασης στις τεχνολογικές εξελίξεις. Η στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2021-2025 και το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά 2021-2025 παρέχουν το γενικό πολιτικό πλαίσιο σχετικά με την πολιτική για τα ναρκωτικά. Ακολουθούν μια τεκμηριωμένη, ολοκληρωμένη, ισορροπημένη και πολυτομεακή προσέγγιση του φαινομένου των ναρκωτικών σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο. Ένα πιο πρόσφατο έγγραφο, η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον οδικό χάρτη για την καταπολέμηση του εμπορίου ναρκωτικών και του οργανωμένου εγκλήματος στην ΕΕ², καθορίζει δράσεις για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κόμβων εφοδιαστικής, μεταξύ άλλων μέσω της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας Λιμένων, για την εξάρθρωση εγκληματικών δικτύων υψηλού κινδύνου, για την πρόληψη και τη διεθνή συνεργασία.

¹ 8085/21 + ADD1

² 14114/23

- γ) Χρησιμοποιώντας ως βάση τα ανωτέρω, και στο πλαίσιο της ολοένα και πιο ανησυχητικής κατάστασης όσον αφορά τα ναρκωτικά, υπάρχει επιτακτική ανάγκη να αναλάβουμε αποτελεσματικές δράσεις για να καταπολεμήσουμε το οργανωμένο έγκλημα που σχετίζεται με τα ναρκωτικά, σε μια συνεργατική προσπάθεια των κρατών μελών, των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ και σύμφωνα με μια πολύπλευρη προσέγγιση. Τα παρόντα συμπεράσματα πραγματεύονται τις πτυχές των δράσεων αυτών που αφορούν την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας με τρίτες χώρες.

Δικαστική συνεργασία

- δ) Τα περισσότερα από τα πιο απειλητικά εγκληματικά δίκτυα έχουν εμβέλεια που εκτείνεται πέραν της ΕΕ. Αυτή η παγκόσμια εμβέλεια αντικατοπτρίζεται στη σύνθεση των εγκληματικών δικτύων, με 112 εθνικότητες να εκπροσωπούνται μεταξύ των μελών των 821 πιο απειλητικών εγκληματικών δικτύων³. Γι' αυτό, η δικαστική συνεργασία με τρίτες χώρες είναι απαραίτητη για τη διευκόλυνση της δίωξης και την προσαγωγή των μελών των ποινικών δικτύων στη δικαιοσύνη.
- ε) Η δικαστική συνεργασία με τρίτες χώρες είναι ήδη επαρκώς ανεπτυγμένη, τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε επίπεδο ΕΕ. Σε επίπεδο ΕΕ, υπάρχουν ήδη πολυάριθμα εργαλεία, φόρουμ και νομικές πράξεις. Ειδικότερα, η Eurojust, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO) και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για Ποινικές Υποθέσεις (ΕΔΔ) επεκτείνουν συνεχώς τη συνεργασία τους και τις εταιρικές σχέσεις τους με τρίτες χώρες για τη διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας. Απαιτούνται πρόσθετα μέτρα, εντός των ορίων των Συνθηκών, για να βελτιωθεί περαιτέρω η δικαστική συνεργασία με τρίτες χώρες κατά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να επικεντρωθούν σε περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων, ώστε να επιτευχθούν βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα.

³ Δημόσια έκθεση της Ευρώπης με τίτλο «Decoding the EU's most risks criminal networks» (Αποκωδικοποιώντας τα πιο απειλητικά εγκληματικά δίκτυα στην ΕΕ).

- στ) Τα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο για την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις διαφέρουν ανάλογα με την εκάστοτε τρίτη χώρα. Στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη είναι και τα εξής: το υφιστάμενο επίπεδο δικαστικής συνεργασίας και συνεργασίας για την επιβολή του νόμου· η κατάσταση όσον αφορά το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα, περιλαμβανομένης της προστασίας δεδομένων· η κατάσταση της τρίτης χώρας ως χώρας προέλευσης, διέλευσης ή προορισμού θυμάτων και αγαθών που αποτελούν αντικείμενο εμπορίας· ο βαθμός στον οποίο η τρίτη χώρα είναι χώρα προέλευσης εγκληματικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ· ο βαθμός στον οποίο η τρίτη χώρα χρησιμοποιείται καταχρηστικά ως ασφαλές καταφύγιο από άτομα για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι παίζουν καίριο ρόλο στις δραστηριότητες εγκληματικής οργάνωσης και επωφελούνται από τις εγκληματικές δραστηριότητες και τα έσοδα —οι οποίοι αποκαλούνται επίσης στόχοι υψηλής αξίας. Η ύπαρξη σημαντικών αδυναμιών που συμβάλλουν στην ικανότητα των εγκληματικών οργανώσεων να ξεπλένουν χρήματα ή να μεταφέρουν περιουσιακά στοιχεία με παράνομη προέλευση μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι ένα ακόμη στοιχείο που μπορεί να ληφθεί υπόψη. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να αξιολογήσουν τα μέτρα που ακολουθούν, σύμφωνα με τις αντίστοιχες εντολές και αρμοδιότητές τους και σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, σε σχέση με κάθε τρίτη χώρα με την οποία υπάρχει ανάγκη βελτίωσης της δικαστικής συνεργασίας. Θα πρέπει να τα εφαρμόζουν με ευέλικτο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τις διάφορες καταστάσεις και το ειδικό πλαίσιο.
- ζ) Σύμφωνα με τις Συνθήκες, τα κράτη μέλη διατηρούν ευρεία αρμοδιότητα όσον αφορά τον καθορισμό των πιο αποτελεσματικών εργαλείων δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις με τρίτες χώρες σε διμερή βάση. Τα περισσότερα από τα μέτρα που απαριθμούνται κατωτέρω αποσκοπούν να συμπληρώσουν τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη σε διμερές επίπεδο στο πλαίσιο των επαφών τους με τρίτες χώρες όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου

2. Το Συμβούλιο τονίζει την ανάγκη να ενισχυθεί η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις με τρίτες χώρες ως τμήμα των προσπαθειών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Στο πλαίσιο αυτό και παράλληλα με τη στήριξη των συνεχιζόμενων προσπαθειών για δικαστική συνεργασία με τρίτες χώρες εν γένει, το Συμβούλιο θεωρεί ότι πρέπει να γίνουν και άλλα. Τα νέα μέτρα που προτείνονται να ληφθούν σε επίπεδο ΕΕ έχουν ως στόχο να συμπληρώσουν και να ενισχύσουν την υφιστάμενη δράση της ΕΕ και τη δράση που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη σε διμερές επίπεδο.
3. Τα νέα μέτρα θα πρέπει να επικεντρωθούν σε τρίτες χώρες με τις οποίες οι πρόσθετες προσπάθειες θα ήταν ιδιαίτερα επωφελείς για την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας κατά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Οι τρίτες χώρες μπορούν να προσδιοριστούν βάσει σχετικών κριτηρίων, όπως ο αριθμός των «στόχων υψηλής αξίας»⁴ που βρίσκονται σε τρίτες χώρες και καλύπτονται από αιτήσεις δικαστικής συνεργασίας (περιλαμβανομένων των αιτήσεων έκδοσης, των αιτήσεων αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής και των αιτήσεων με σκοπό τη δήμευση) και η ύπαρξη σημαντικών αδυναμιών που συμβάλλουν στην ικανότητα των εγκληματικών οργανώσεων να ξεπλένουν χρήματα ή να μεταφέρουν περιουσιακά στοιχεία παράνομης προέλευσης μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος (στο εξής, για τους σκοπούς των παρόντων συμπερασμάτων: τρίτες χώρες προτεραιότητας).
4. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο καλεί την Eurojust, όπου ενδείκνυται σε διαβούλευση με το ΕΔΔ, την Ευρωπόλ και την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, να συλλέγει και να αξιολογεί πληροφορίες σχετικά με τις χώρες με τις οποίες η ενισχυμένη συνεργασία έχει ιδιαίτερη σημασία για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και να διαβιβάζει τα αποτελέσματα στο Συμβούλιο και την Επιτροπή προς συζήτηση. Εν τω μεταξύ, οι εργασίες για τα μέτρα που περιγράφονται κατωτέρω μπορούν ήδη να ξεκινήσουν βάσει εκτίμησης των αναγκών που διενεργείται από κάθε κράτος μέλος, την Επιτροπή και την Eurojust. Αυτό θα επιτρέψει τη βελτίωση της ιεράρχησης προτεραιοτήτων και του συντονισμού στο μέλλον.

⁴ Στόχοι υψηλής αξίας είναι άτομα και εγκληματικές οργανώσεις που συνιστούν τον υψηλότερο κίνδυνο οργανωμένου και σοβαρού εγκλήματος, [Έγγραφο Προγραμματισμού της Ευρωπόλ 2024-2026](#), σ. 58.

5. Το Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη, την Επιτροπή, την Eurojust και το ΕΔΔ να οργανώσουν ανταλλαγές εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ εμπειρογνομόνων από τα κράτη μέλη όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία με τρίτες χώρες προτεραιότητας. Στις συναντήσεις αυτές θα είναι σημαντικό να προσκαλούνται όχι μόνο εισαγγελείς και, όπου συντρέχει περίπτωση, ανακριτές και υπάλληλοι επιβολής του νόμου, αλλά και κεντρικές αρχές. Η ευελιξία είναι επίσης σημαντική, αν ληφθεί υπόψη ότι τα κράτη μέλη έχουν διαφορετικό βαθμό συνεργασίας και ανάγκες όσον αφορά συγκεκριμένες τρίτες χώρες.
6. Τα κράτη μέλη καλούνται να διασφαλίσουν ότι αρχές τους που είναι παρούσες σε τρίτες χώρες προτεραιότητας και παίζουν ρόλο στη διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας, όπως, ανάλογα με την οργάνωση κάθε κράτους μέλους, οι αξιωματικοί σύνδεσμοι, οι δικαστικοί σύνδεσμοι ή οι διπλωματικές αντιπροσωπείες, ενθαρρύνονται να ανταλλάσσουν τις εμπειρίες που έχουν αποκτήσει και τις ορθές πρακτικές που έχουν αναπτύξει στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας τους σε ποινικές υποθέσεις με την εκάστοτε τρίτη χώρα και, όπου ενδείκνυται, να συζητούν πιθανές κοινές προσεγγίσεις στην επικοινωνία με τις αρχές της. Οι ανταλλαγές αυτές θα μπορούσαν να οργανωθούν άτυπα και με ευέλικτο τρόπο, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της ΕΕ, όπου ενδείκνυται.
7. Η Eurojust έχει αναπτύξει εντατική συνεργασία με ορισμένες τρίτες χώρες. Μία από τις μορφές της συνεργασίας αυτής είναι η απόσπαση εισαγγελέων-συνδέσμων στην Eurojust. Έχουν συναφθεί αρκετές συμφωνίες συνεργασίας, ενώ άλλες βρίσκονται αυτό το διάστημα υπό διαπραγμάτευση και θα συναφθούν από την ΕΕ. Η προσέγγιση αυτή έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα πολύτιμη. Ίσως απαιτηθούν πρόσθετες προσπάθειες σε περιπτώσεις που δικαιολογούνται από επιχειρησιακή άποψη. Η Eurojust καλείται να εξετάσει το ενδεχόμενο να αποσπάσει δικαστικούς-συνδέσμους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 53 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727, σε επιλεγμένες υποθέσεις και όπου αυτό είναι δυνατό εντός των ορίων εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

8. Η ύπαρξη διεθνούς συμφωνίας που παρέχει νομική βάση για δικαστική συνεργασία με τρίτες χώρες διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό τη συνεργασία αυτή. Τα κράτη μέλη, η ΕΥΕΔ και η Επιτροπή καλούνται να προωθήσουν την προσχώρηση τρίτων χωρών προτεραιότητας στις συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης που παρέχουν τέτοια νομική βάση, ιδίως στις συμβάσεις για την έκδοση και την αμοιβαία δικαστική συνδρομή και τα πρωτόκολλά τους. Οι προσχωρήσεις θα πρέπει να προωθηθούν σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης.
9. Είναι σημαντικό να συνδυαστούν οι διπλωματικές προσπάθειες για αποτελεσματικότερη συνεργασία με τρίτες χώρες προτεραιότητας. Αυτό προϋποθέτει να διασφαλίζεται ότι ζητήματα δικαστικής συνεργασίας, ιδίως δυσκολίες για την εξασφάλιση έκδοσης, λαμβάνονται δεόντως υπόψη στις ευρύτερες συζητήσεις μεταξύ της ΕΕ και των τρίτων αυτών χωρών. Για τον λόγο αυτό:
- α) Η Επιτροπή, σε διαβούλευση με την Eurojust και, όπου ενδείκνυται, με την Ευρωπόλ και την ΕΥΕΔ, καλείται να καταρτίζει και να επικαιροποιεί τακτικά ενημερωτικό πακέτο για τη συνεργασία με τρίτες χώρες προτεραιότητας, που να περιλαμβάνει κρίσιμα δεδομένα για το επίπεδο επιβολής του νόμου και δικαστικής συνεργασίας. Αυτό το ενημερωτικό πακέτο μπορεί να χρησιμοποιείται στα διάφορα φόρουμ συνεργασίας, σε πολιτικούς διαλόγους ή σε επισκέψεις εκπροσώπων της ΕΕ. Θα πρέπει επίσης να κοινοποιείται στα κράτη μέλη για τις δικές τους επαφές με την αντίστοιχη τρίτη χώρα.
- β) Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη καλούνται να διοργανώνουν, όπου ενδείκνυται, ειδικούς διαλόγους της «Ομάδας Ευρώπη» με τρίτες χώρες προτεραιότητας, με την παρουσία εκπροσώπων υψηλού επιπέδου της Επιτροπής και ενδιαφερόμενων κρατών μελών, για να συζητούν συγκεκριμένα τρόπους βελτίωσης της δικαστικής συνεργασίας από όλες τις πλευρές.

10. Τα μέτρα που περιγράφονται ανωτέρω αποτελούν μια εργαλειοθήκη για τη δικαστική συνεργασία με τρίτες χώρες που πρέπει να χρησιμοποιείται με ευελιξία και ανάλογα με τις ειδικές περιστάσεις (περιλαμβανομένης της κατάστασης όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των δεδομένων). Η εργαλειοθήκη αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στο πλαίσιο των πρόσθετων προσπαθειών να βελτιωθεί και να εντατικοποιηθεί η δικαστική συνεργασία με τρίτες χώρες προτεραιότητας, σε συντονισμό με προσπάθειες επιβολής του νόμου. Η εργαλειοθήκη είναι επίσης σημαντική στο ευρύτερο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας με τρίτες χώρες εν γένει και θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε αυτό το πλαίσιο.
-